Seat No. : ____________

TA-25

Gujarati : Paper-IX

Time : 3 Hours] **[Max. Marks : 70**

૧. અનુગાંધી યુગના લક્ષણો દર્શાવી તે ગાંધીયુગથી કઈ રીતે જૂદા પડે છે તે સમજાવો. **૧૪**

અÚkðk

૧. (અ) નિરંજન ભગત, ઉશનસ્ અને જયંત પાઠક પૈકી કોઈપણ **એક** સાહિત્યકારની સાહિત્યસેવાનો સવિસ્તાર પરિચય કરાવો. **૧૪**

(બ) ધ્વનિ, મોરના ઈંડા અને પરિક્રમા પૈકી કોઈપણ **એક** કૃતિનો સામાન્ય પરિચય કરાવો.

૨. (અ) આધુનિક સાહિત્યની વિભાવના તમારા શબ્દોમાં આલેખો. **૦૭**

(બ) સાંપ્રત નવલકથા, સાંપ્રત નવલિકા અને સાંપ્રત નિબંધ પૈકી કોઈપણ **એક** પર ટૂંકનોંધ તૈયાર કરો. **૦૭**

અÚkðk

૨. (અ) અÂMíkíðkË, yçkMkz yLk fÕÄkLkkðkË Äkfe fkRÄký y fLkk Äkrh[Þ fhkðk. **૦૭**

(çk) Mkhþ òþe, ÷k¼þfh Xkfh yLk rMkíkkþ Þþ[ÿ Äkfe fkÉÄký y fLke frðíkkLkk Äkrh[Þ fhkðk. **07**

૩. (અ) નીચેનામાંથી કોઈપણ **ત્રણ** છંદોનો સદ્રષ્ટાંત પરિચય કરાવો – **૦૬**
મંદાક્રાન્તા, શિખરિણી, વસંતતિલકા, હરિગીત, મનહર

(બ) નીચેનામાંથી કોઈપણ **ચાર** પંક્તિઓનાં છંદ માત્ર ઓળખાવો – **૦૮**

(૧) હજી જાણે કાલે, નયન હસતાં'તાં ટચુકડાં !

(૨) વિશ્વંભરી અખિલ વિશ્વ તણી જનેતા

(૩) ઝાંખા ભૂરા ગિરિ ઉપરનાં એકથી એક શૃંગ

(૪) કાલે રજા છે, ગઈ હુંય થાકી

(૫) પ્રિયે, તુજ લટે ધરું ધવલ સ્વચ્છ આ મોગરો!

(૬) ઉંટ કહે આ સભામાં વાંકા અંગવાળા ભૂંડા

૪. (અ) નીચેનામાંથી કોઈપણ **ત્રણ** અલંકારોનો સદ્રષ્ટાંત પરિચય કરાવો - ૦૬
ઉપમા, રુપક, ઉત્પ્રેક્ષા, શ્લેષ, અનન્વય

(બ) નીચેનામાંથી કોઈપણ **ચાર**ના અલંકાર માત્ર ઓળખાવો - ૦૮

(૧) કાચ શી છેલ્લી ક્ષણો ઉભી રહી,
એક પથ્થર આવતો જોયા કરે!

(૨) તમે રે તિલક રાજા રામના, અમે વગડાના કાષ્ટ

(૩) વર્ષાકાલે જલધિજલના હોય જાણે તરંગ

(૪) એમ તો તારા નેણ બિલોરી,
વેણથીયે વધુ બોલકા ગોરી!

(૫) વેવાઈનાં રુપ જુઓ રે બાઈ, કંદર્પ સરીખો લાજે રે

(૬) મા તે મા, બીજા વગડાના વા

૫ નીચેનામાંથી કોઈપણ એક કાવ્યનો છંદ, અલંકાર, રસ અને ધ્વનિ આદિની દ્રષ્ટિએ આસ્વાદ કરાવો - ૧૪

ગમતાંનો કરીએ ગુલાલ

ગમતું મળે તો અલ્યા ગૂંજે ન ભરીએ
ને ગમતાંનો કરીએ ગુલાલ,
આડા દે આંક એ તો ઓશિયાળી આંગળી,
પંડમાં સમાય એવી પ્રીતિ તો પાંગળી,
સમદરની લ્હેર લાખ સુણી ક્યાંય સાંકળી?
ખાડા ખાબોચિયાને બાંધી બેસાય, આ તો
વરસે ગગન ભરી વ્હાલ-
ગાંઠે ગરથ બાંધી ખાટી શું જીંદગી?
સરી સરી જાય એને સાચવશે ક્યાં લગી ?
આવે તો આપ કરી પળમાં પસંદગી,
મુઠ્ઠીમાં રાખતા તો માટીની પાંદડી
ને વેર્યે ફોરમની ફાલ-
આવી મળ્યું તે દઈશ આંસુડે ધોઈને,
ઝાઝેરું જાળવ્યું તે વ્હેલેરું ખોઈને,
આજ પ્રાણ જાગે તો પૂછવું શું કોઈને?
માધવ વેચંતી વ્રજનારીની સંગ તારાં
રણકી ઊઠે કરતાલ !
ગમતું મળે તો અલ્યા ગૂંજે ના ભરીએ
ને ગમતાંનો કરીએ ગુલાલ !

- મકરન્દ દવે

અથવા

ગોરમાને પાંચે આંગળીએ પૂજ્યાં

ગોરમાને પાંચે આંગળીએ પૂજ્યા ને નાગલા ઓછા પડયા રે લોલ
કમ્મખે દોથો ભરીને કાંઈ ટાંક્યા ને આભલાં ઓછાં પડયાં રે લોલ

માંડવે મ્હેક મ્હેક જૂઈની વેલ કે જૂઈના રેલા દડે રે લોલ
સૈ, મારે નેવાંનું હારબંધ ટોળું કે સામટું મોભે ચડે રે લોલ

ત્રાજવે ત્રંફેલા મોરની ભેળી હું છાનકી વાતું કરું રે લોલ
લોલ મારે મોભારે કાગડો બોલે ને અમથી લાજી મરું રે લોલ

મેંદીએ મેલું હું મનની ભાત્ય ને હાથમાં દાઝયું પડે રે લોલ
આડોશ પાડોશ ઘમ્મકે વેલ્યું ને લાપસી ચૂલે ચડે રે લોલ
સૈ, મારે ઉંબરાની મરજાદ કે ઓરડા ઠેસે ચડયા રે લોલ
લોલ મારે પથ્થરને પાણિયારે કે જીવતા મોતી જડયા રે લોલ

લોલ, ઊભી આંગણે નાગરવેલ કે પાંદડાં તૂટયા કરે રે લોલ
ઓરડે વાની મારી કોયલ આવે ને કાંઈ ઊડયા કરે રે લોલ
સૈ, મારે ઉંબરાની મરજાદ કે ઓરડા ઠેસે ચડયા રે લોલ
લોલ મારે પથ્થરને પાણિયારે કે જીવતા મોતી જડયા રે લોલ

લોલ, ઊભી આંગણે નાગરવેલ કે પાંદડાં તૂટયા કરે રે લોલ
ઓરડે વાની મારી કોયલ આવે ને કાંઈ ઊડયા કરે રે લોલ

- h{p Ãkkh¾